

УДК 655.4(477)"1944/1949"

Ірина Галась,
науковий співробітник
Державного архіву друку
Книжкової палати України

Періодичні та продовжувані видання (журнали), випущені на терені України в 1944—1949 роках

У статті здійснено аналіз періодичних і продовжуваних видань (журналів), що виходили у 1944—1949 рр. Проаналізовано випуск журналів щодо кількісних показників, а також за тематикою, мовою та територіальною ознакою.

Ключові слова: періодичні та продовжувані видання (журнали), видавництво, друкарня, 1944—1949 рр.

В останні десятиліття різко зросло значення інформації та інформаційних технологій. Зараз зустрічається усе більше джерел інформації, доступної тільки в електронній формі (бібліографічні, реферативні, повнотекстові та фактографічні бази даних, електронні журнали, телеконференції тощо), причому їхня питома вага у світовому інформаційному потоці швидко зростає. Стрімкий розвиток й активне використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій дали змогу приступити до широкомасштабного перенесення нагромадженої людством інформації на електронні носії і створення великої кількості принципово нових електронних інформаційних ресурсів. Ця новітня форма надання інформації дає змогу на якісно іншому рівні організувати процеси виробництва, збереження і поширення інформації: зберігати її надійно і компактно, розповсюджувати оперативніше, що відкриває нові можливості маніпулювання нею.

Принципово новим явищем, яке позначилося нині на розвитку бібліографічної інформаційної справи, стало формування в усьому світі, зокрема і в Україні, загальнодоступних електронних довідкових бібліографічних ресурсів суспільно-політичного, культурно-просвітницького та науково-інформаційного спрямування. Для Книжкової палати України найважливішим завданням сьогодні є створення електронних баз даних. Особливу увагу варто приділити формуванню баз даних ретроспективних фондів періодичних видань. Адже саме цей вид друкованої продукції зараз користується великим попитом. Зростає він на періодичні та продовжувані видання 40-х рр. ХХ ст., видані на терені України, що спонукає до створення електронної бази періодичних видань 1944—1949 рр. Для інформаційного забезпечення науковців і усіх зацікавлених користувачів проводиться робота з розкриття змісту фонду, зокрема через підготовку і створення електронних баз даних ретрофонду періодичних видань, які містять бібліографічні відомості, а саме: назву, місце видання, засновника (співзасновників), дату публікації, номер журналу, друкарню, видавця.

У Державному архіві друку Книжкової палати зберігається найбільший в Україні фонд періодичних видань (журналів), які виходили на її терені, починаючи з 1917 р., ретроспективний фонд яких слугує для задоволення інформаційних, наукових, освітніх, культурних та інших потреб користувачів. Це джерело, з якого можна черпати інформацію щодо громадського, політичного, економічного та культурного життя суспільства у той чи інший історичний період. Створення електронної бази періодичних видань (журналів)

має велике значення і багато позитивного: зручний і швидкий пошук інформації щодо видань, її доступність для широкого загалу користувачів тощо.

Періодичні та продовжувані видання є одним з найрозповсюдженіших джерел наукової інформації. Крім того, у багатьох випадках вони є єдиним засобом реконструкції та поглибленого вивчення недосліджених окремих етапів розвитку як суспільства, так й історії періодичної преси в Україні, привертаючи увагу в багатьох аспектах — бібліотечно-бібліографічному, джерелознавчому, історичному, науковому. Бібліографічною рідкістю став єдиний в Україні тогочасний релігійний журнал, який виходив у Львові під назвою "Спархіяльний вісник", випускало його Львівсько-Тернопільське єпархіяльне управління. Збереглися у Державному архіві друку періодичні видання приєднаних західних областей України, зокрема "Радянський Львів" і "Радянське Закарпаття".

Журнальний фонд 1944—1949 рр. несе в собі великий потенціал для наукових досліджень. Адже періодичні видання аналізованих років є відображенням суспільного життя українського народу після визволення від гітлерівських окупантів та в перші роки відбудови країни.

Мета статті: на основі науково опрацьованого, фактографічного матеріалу проаналізувати журнальні видання 1944—1949 рр., які зберігаються у фонді Державного архіву друку Книжкової палати України.

Найдієвішим засобом для відтворення загальної картини тогочасних періодичних видань (журналів) та з'ясування основних тенденцій розвитку є статистичний аналіз масиву періодики зазначеного періоду. Рік 1944 ознаменувався повним визволенням території України від німецько-фашистських окупантів. Разом з усіма галузями промисловості республіки почала відновлюватись і видавнича. Її відродження вирішувалось на державному рівні, що підтверджує "Докладная записка Управления по делам полиграфии и издательства при Совнарком УССР Центральному Комитету КП(б)У о восстановлении полиграфических предприятий республики" від 20 вересня 1944 року, опублікована у збірнику документів і матеріалів "Книга и книжное дело в Украинской ССР": "... З метою забезпечення державного керівництва розвитком видавничої справи і відбудови поліграфії УРСР було утворено у грудні 1943 р. при РНК УРСР Управління в справах поліграфії та видавництва, з цього часу і почалось планове відбудування поліграфічної промисло-

вості в областях, які поступово звільнялись від німецьких загарбників. У міру визволення областей від німецької окупації були утворені майже по всіх областях управління в спра-

вах поліграфії та видавництва при облвиконкомах, в складі яких були організовані обласні видавництва, редакції і друкарні, а також міські та районні редакції і друкарні..." [1].

Фото 1

Фото 2

Фото 3

У фонд Державного архіву друку надійшло 16 назв (69 друк. од.) журналів, випущених у 1944 р. У 1945 р. випуск періодичних видань починає зростати, відповідно у Державний архів друку Книжкової палати надійшло вже 53 назви (239 друк. од.) цього асортименту періодичних видань, тобто на 37 назв (167 друк. од.) більше, ніж у 1944 р. У 1946 р. вийшло вдвічі більше журналів, ніж у попередньому році. Тенденція до нарощення випуску періодичних видань, зокрема журналів, зберігається і у наступних роках, про що свідчать наявні у фондах Книжкової палати України видання. У Державному архіві друку зберігається 141 назва (707 друк. од.) журналів 1947 року видання та 200 назв (917 друк. од.) — 1948-го. У 1949 р., порівняно з попереднім роком, кількість назв журналів дещо зменшилась (178 назв), але збільшилась кількість друкованих одиниць — 959 (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість журналів, випущених у 1944—1949 рр.

Рік	Кількість назв	Кількість друкованих одиниць
1944	16	69
1945	53	239
1946	101	485
1947	141	707
1948	200	917
1949	178	959
Всього	689	3376

За мовною ознакою у 1944—1949 рр. журнали виходили українською, російською мовами та два угорською і один єврейською мовами. Більшість журналів у 1944—1947 рр. друкувались українською мовою, а у 1948—1949 рр. переважають російськомовні видання. Таким чином, з огляду на наведені дані, бачимо, що кількість російськомовних періодичних видань після Великої Вітчизняної війни з кожним роком зростала. Це були здебільшого журнали, присвячені питанням науки, виробництва та медицини. Українською мовою друкувались видання на сільськогосподарську тема-

тику, а також присвячені питанням культури та мистецтва, літературні збірники. Кількість журналів за мовною ознакою наведено у табл. 2.

Тематика журнальних видань 1944—1949 рр. охоплювала усі сфери суспільно-громадського життя країни. Але найбільше видань цього періоду присвячені таким галузям, як медицина ("Труди Українського інституту епідеміології і мікробіології ім. Мечникова", "Труди Українського научно-дослідницького інституту офтальмології ім. проф. Гиршмана", "Хирургическое лечение огнестрельных повреждений периферических нервов", "Труды Украинского психоневрологического института", "Труды Киевского психоневрологического института", "Труды Одесской 2-ой клинической больницы", "Организація лікувально-профілактичної роботи на селі", "Медицинский журнал", "Педіатрія, акушерство і гінекологія", "Врачебное дело", "Вопросы венерологии и дерматологии", "Офтальмологический журнал", "Проблемы патофизиологии и терапии шизофрении", "Сборник работ научных конференций врачей дорожной поликлиники Юго-Западной железной дороги", "Сборник трудов Харьковского ветеринарного института", "Труды Областной психиатрической клинической больницы", "Труды Сталинского государственного медицинского института", "Учёные записки научно-исследовательского института туберкулеза в Одессе"). Більшість наукових праць у галузі медицини висвітлювали досвід лікування різних травм та захворювань під час Великої Вітчизняної війни. Наприклад, журнал "Врачебное дело" 1945 р. видання містить багато статей, які розповідають про лікування вогнестрільних поранень: "О лечении ран ацидофильной пастой и ацидофильной сывороткой", "О ринопластических операциях при огнестрельных ранениях", "К клинике и лечению ранений сердца", "Патогенез, клиника и терапия огнестрельных повреждений грудной полости" та інші. Також приділялась увага боротьбі з інфекційними хворобами ("Особенности течения малярии военного времени и современные методы лечения", "Участие общественности в борьбе с инфекционными заболеваниями", "Об особенностях клиник возвратного тифа").

Таблиця 2

Кількість журналів 1944—1949 рр. за мовою видання

Рік	Всього назв	Українською мовою		Російською мовою		Мовою нац. меншин	
		назви	у % віднош. до заг. кільк.	назви	у % віднош. до заг. кільк.	назви	у % віднош. до заг. кільк.
1944	16	10	62,5	6	37,5	—	—
1945	53	28	52,8	24	45,3	1	1,9
1946	101	58	57,4	43	42,6	1	—
1947	141	74	52,48	67	47,52	—	—
1948	200	80	40	119	59,5	1	0,5
1949	178	68	38,2%	110	61,8%	—	—

Не залишилася поза увагою і діяльність різних наукових установ, зокрема: Академії наук ("Доповіді Академії наук УРСР", "Вісті Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР"), а також вищих навчальних закладів, зокрема Київського політехнічного інституту ("Сообщения о научно-исследовательской работе КПИ"), Львівського державного університету ім. Івана Франка ("Учёные записки Львовского государственного университета имени Ивана Франко", "Труды Львовского геологического товариства при Державному університеті ім. Івана Франка"), Харківського державного університету ім. О. М. Горького ("Учёные записки Харьковского государственного университета имени А. М. Горького") та інші. У 1948 р. починають виходити такі видання: "Выпуск трудов химико-технологического факультета Донецкого Индустриального Института", "Украинский химический журнал" та інші. Розвитку науки у воєнні та перші повоєнні роки присвячує публікації журнал "Доповіді Академії наук УРСР". На сторінках цього видання надруковані праці співробітників відділу фізико-хімічних та математичних наук ("Про пружний співудар кулі та балки" та інші), відділу біологічних наук ("Зоологічна типологія" та інші), відділу сільськогосподарських наук ("Новий цукронос промислового значення" та інші).

У 1944 р. ЦК КП(б)У заснував журнал "Агітатор", у якому друкувались матеріали сесій Верховної Ради УРСР, Пленумів ЦК КП(б)У, накази Верховного головнокомандувача, статті партійних і радянських керівників М. І. Калініна, М. С. Хрушова, Державний бюджет Радянської України. Виходить літературний щомісячник "Дніпро" (з 1927 по 1937 виходив під назвою "Молодняк", з 1937 по червень 1941 — "Молодий більшовик"). У 1945 р. поновився випуск журналу "Жовтень" під назвою "Барвінок" (Київ).

Відродження сільського господарства було одним з найважливіших завдань перших післявоєнних років. Проблеми, пов'язані з цим, й стали основною тематикою журналів сільськогосподарського спрямування — "Сільське господарство України" (Київ, Харків), "Сад та город", "Соціалістичне тваринництво". Так, в останньому із названих постійно розміщувались публікації, в яких висвітлювався досвід відновлення і розвитку різних галузей тваринництва і сільського господарства взагалі. Серед них — статті М. Куксіна "Луківництво України до Вітчизняної війни та його відбудова", "Поверхневе поліпшення природних кормових угідь весною", Д. Білогуба "Промислове схрещування в свинарстві", М. Баннікова "Бджільництво в колгоспах УРСР" тощо. Для партійних працівників виходить журнал "Пропагандист і агітатор" (Київ). Редакція нового журналу "Сучасне і майбутнє" зазначала, які вони ставлять перед собою завдання, зокрема: знайомити читачів із зовнішньою політикою Радянського Союзу і питаннями міжнародного становища; висловлювати думки української громадськості в питаннях війни, поточної міжнародної політики, післявоєнного миру й устрою; висвітлювати внесок народів СРСР, у тому числі українського, у визвольну війну проти німецького імперіалізму.

Найбільший тираж періодичних видань випуску 1945 р. мав журнал "Україна" — 35 тисяч примірників (у 1946 р. — 50 тисяч примірників, тобто вп'ятеро більший, ніж усі журнальні видання 1944 року).

Журнал "Радянська література", на відміну від багатьох інших, виходив і в роки Великої Вітчизняної війни. До листопада 1943 року в Уфі, потім упродовж трьох місяців у Москві, а у лютому 1944 року повернувся у Київ, правда, змінивши назву на "Українську літературу". Через два роки ще раз — на "Вітчизну". Під цією назвою він друкується й донині.

Нинішній рік — ювілейний для журналу "Жінка". Його було засновано 1946 року. Уже сама назва — "Радянська

жінка" — говорить про героїнь його публікацій та аудиторію, для якої він призначений. Тут друкуються твори письменниць Ванди Василевської, Лесі Українки, розповідається про творчі здобутки заслуженої актриси УРСР Наталії Ужвій, про жінок — Героїв Радянського Союзу, містяться статті наших видатних жінок-лікарів, зокрема професора Інституту клінічної фізіології Академії наук УРСР Олександри Смірної-Замкової.

У 1947 р. в Україні вже виходило чотири літературні журнали: "Вітчизна", "Дніпро", "Радянське Закарпаття" та "Зірка" ("Дер штерн" — єврейською мовою). Почав друкуватись літературно-мистецький і громадсько-політичний журнал "Радянський Львів". 1949 р. у журналах "Вітчизна" та "Дніпро" друкують свої нові твори українські майстри слова М. Рильський, В. Бичко, М. Бажан.

Значну частину журнального фонду зазначеного періоду становлять видання на сільськогосподарську тематику: "Труди Одеського сільськогосподарського інститута", "Труди Кримського сільськогосподарського інститута імені М. І. Калинина", "Труди Всесоюзного науково-дослідницького інституту виноделия и виноградарства "Магарач", "Обзор иностранной литературы по сельскому хозяйству", "Сад та город", "Соціалістичне тваринництво", "Передовой стахановский опыт в социалистическом сельском хозяйстве", "Сборник научных работ по агрохимии, почвоведению и сельскохозяйственной микробиологии", "Сборник по обмену опытом в лесной промышленности и лесном хозяйстве", "Труды Днепропетровского сельскохозяйственного института", "Труды Научно-исследовательского института прудового и озёрно-речного рыбного хозяйства", "Сільське господарство України".

1948 р. позначився заснуванням нових періодичних видань — літературно-художнього і громадсько-політичного альманаху "Вогні Придніпров'я", і літературно-художнього і публіцистичного альманаху "Література Одеса".

Відносно загальної кількості видань за тематикою найбільше в аналізованій період виходило періодичних видань технічного спрямування, зокрема журнали з будівництва, металургії, вугільної промисловості тощо. У "Сборнике тем для рационализаторов и изобретателей по строительству" (1945) приділялося багато уваги відбудові міст України, які зазнали руйнування під час війни. Для прикладу назвемо статтю "От Технического Управления Наркомата по жилищно-гражданскому строительству УССР", в якій визначалися завдання Наркомату по житлово-цивільному будівництву: "...освоїти значні обсяги відновлювальних робіт із відродження зруйнованих міст і селищ України...". У 1946 р. вийшов "Сборник по обмену техническим опытом", який висвітлює стан машинобудівної галузі у першій повоєнній рік. У публікації "Три роки творчої праці" розповідалось про відновлення Ново-Краматорського заводу ім. Сталіна. У цьому ж році почали друкуватися "Труды Института чёрной металлургии АН УССР". У 1947 р. був виданий "Бюллетень Института электросварки", в якому були надруковані статті: "Розробка технології зварювання під флюсом товстого металу у застосуванні до виготовлення посудин 1-го класу", "Зварювальні трактори Інституту електрозварювання та їхнє застосування". Варто згадати і "Збірник праць Інституту будівельної механіки", який вийшов друком у 1948 р., а також — "Записки Института горной механики" (1949).

У 1944 р. виходить журнал "Труды ДИИТ'а", присвячений питанням залізничного транспорту, в якому друкувались праці видатних учених, зокрема професора В. Лазоряна "Про динамічні зусилля в упряжених приладах поїзда при зміні сили тягнення локомотива", доцента Б. Яковлева "Питання реконструкції стрілочного господарства СРСР".

Журнальний фонд за тематичним спрямування поданий у табл. 3.

Таблиця 3

Кількість назв за тематичними розділами

Тематичні розділи	1944	1945	1946	1947	1948	1949
Політична і соціально-економічна література	6	15	22	31	47	34
Природничо-наукова література	5	7	14	33	37	16
Технічна література	1	3	11	22	51	52
Сільськогосподарська література	—	6	6	8	6	14
Охорона здоров'я. Медицина	2	7	16	14	12	21
Література з фізичної культури і спорту	—	1	2	3	2	5
Література з освіти та культури	—	1	3	6	5	5
Література з гуманітарних дисциплін	—	1	7	6	9	7
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія.	—	1	3	3	5	5
Мистецтво. Мистецтвознавство	—	—	—	4	4	4
Література з філологічних наук	—	—	3	1	4	6
Літературно-художні видання	1	3	3	5	5	5
Видання для дітей	—	1	1	1	1	1
Література універсального змісту	1	7	10	4	12	3

У зазначений період в Україні досить швидкими темпами налагоджувалась видавнича справа і нарощувався випуск періодичних видань. У Києві відновили роботу Українське державне видавництво, Державне видавництво політичної літератури та видавництво "Радянська школа", у Харкові почали працювати Видавництво Книжкової палати УРСР і Харківське книжково-журнально-газетне видавництво, в Ужгороді — видавництво "Закарпатська правда", у Львові — видавництво "Вільна Україна". Якщо у 1944 р. журнали виходили лише у містах Києві, Харкові та Одесі, то в 1945 р. вони почали друкуватися у Львові ("Радянський Львів"), Ужгороді ("Блокнот агітатора"), Ворошиловграді (нині — Луганськ) ("Информационный бюллетень Исполнительного комитета Ворошиловградского Областного Совета депутатов трудящихся"), Сталіному (нині Донецьк) ("Вестник Сталинугля"), Чернігові ("Информационный бюллетень") та Дніпропетровську ("Труды ДИИТ'а"), їх випуск відновився, Сумах, Кривому Розі, Краматорську, Полтаві. Найбільше періодичних видань (журналів) виходило у Києві (47 назв) та Харкові (20 назв).

З евакуації повернулася Академія наук УРСР. У Державному архіву друку Книжкової палати України зберігаються два номери журналу "Вісті Академії наук Української Радянської Соціалістичної Республіки" (№ 3, № 4), два томи "Медицинского журналу" (том XII, том XIII), виданих у Києві, а також додаток "Информационный бюллетень" сумісного видавництва Києва та Москви.

У 1944 р. у Києві почало працювати видавництво ЦК КП(б)У "Радянська Україна", яке друкувало журнали різного тематичного спрямування, зокрема "Блокнот агітатора", "Відомості Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки", журнал сатири й гумору "Перець".

У Харкові найпершими відновили свою діяльність Державне видавництво сільськогосподарської літератури

("Научные труды Украинского института экспериментальной ветеринарии") і Державне медичне видавництво УРСР ("Врачебное дело"). Харківським державним університетом ім. О. М. Горького було видано два номери збірника "Бюллетень Астрономической обсерватории Харьковского государственного университета им. А. М. Горького", редакція газети "Большевик Южной" видавала журнал "Стахановско-лунинская школа".

У Державному архіві друку Книжкової палати України зберігаються перший та другий номери журналу "Сборник указаний Финансового отдела Одесского Военного Округа", виданого в Одесі.

У 1946 р. на території України друкуванням періодики займалися 14 видавництв. Найбільшу кількість журналів випускали: видавництво Академії наук УРСР, Державне медичне видавництво, Державне видавництво сільськогосподарської літератури, а також видавництво Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

У 1947 р. на території Радянської України працювало 18 видавництв, стільки само, як і 1946 р. У 1947 р. заснуються "Українське театральне видавництво", "Сталинское областное книжно-газетное издательство". Більшість видавництв знаходились у Києві, зокрема: Академії наук УРСР, яке випускало журнали "Археология", "Радянське літературознавство", "Геологічний журнал", "Збірник наукових робіт Інституту органічної хімії", "Збірник праць з палеонтології та стратиграфії", "Доповіді Академії наук УРСР", "Вісник Академії наук Української Радянської Соціалістичної Республіки", "Український біохімічний журнал", "Мистецтво, фольклор, етнографія" та інші; видавництво ЦК КП(б)У випускало періодичні видання — "Радянська Україна", "Барвінок", "Дніпро", "Культурно-освітня робота", "Блокнот агітатора", "Партійне життя", "Перець"; "Радянська школа" — "Збірник наказів та розпоряджень Міністерства освіти Української РСР", журнал "Радянська школа"; Державне фінансове видавництво УРСР — "На допомогу фінансовому працівнику"; "Радянський письменник" — "Зірка".

Згідно з Постановою Ради Міністрів УРСР "Про створення видавництва і друкарні Академії архітектури УРСР" від 29 вересня 1947 р. у Києві починає працювати видавництво Академії архітектури УРСР (Збірник документів і матеріалів 1941—1984 рр. "Книга і книжне дело в Украинской ССР"), де сказано: "З метою впровадження в народне господарство Української РСР наслідків наукових робіт інститутів і установ Академії архітектури УРСР Рада Міністрів Української РСР постановляє: Покласти на видавництво Академії архітектури УРСР видання журналу "Вісник Академії архітектури УРСР..." [1].

КДУ ім. Т. Г. Шевченка ("Труды Киевского технологического института пищевой промышленности им. А. И. Микояна"), Український інститут епідеміології та мікробіології ім. І. І. Мечнікова ("Труды Украинского института эпидемиологии и микробиологии им. Мечникова"), Український психоневрологічний інститут ("Хирургическое лечение огнестрельных поврежденных периферических нервов", "Труды XIV сессии Украинского психоневрологического института", "Труды Украинского психоневрологического института"), Одеський гідрометеорологічний інститут ("Труды Одесского гидрометеорологического института") та інші.

Нарощувався випуск журналів в інших містах: "Известия Днепропетровского горного института" (Дніпропетровськ; Москва); "Труды Украинского научно-исследовательского углехимического института", "Работы ДОНУГИ" (Харків; Москва); "Сборник научно-технических статей Харьковского электротехнического института" (Харків; Москва; Ленінград).

У 1948 р. в Україні працювало 26 видавництв, які займалися випуском періодики. Порівняно з попереднім роком, у 1948 р. кількість видавництв збільшилася на 8. Лідерами українського журнального видання були: Видавництво Академії наук Української РСР, Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, Державне видавництво сільськогосподарської літератури, видавництво "Радянська Україна".

У 1949 р. на території України кількість видавництв зросла ще на одне. Найбільше випустили журналів: Видавництво Академії наук УРСР (27 назв), Видавництво ЦК КП(б)У "Радянська Україна" (8 назв), Державне видавництво сільськогосподарської літератури (8 назв), Видавництво Одеського державного університету ім. І. І. Мечнікова (7 назв), Видавництво Книжкової палати УРСР (6 назв),

Видавництво Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (5 назв) і Учбово-педагогічне видавництво "Радянська школа" (4 назви).

Як свідчить здійснений аналіз, найбільшу кількість журналів у 1944—1949 рр. друкували: видавництво Академії наук УРСР, Видавництво ЦК КП(б)У "Радянська Україна", Державне видавництво сільськогосподарської літератури, Державне медичне видавництво, Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (табл. 4).

За територіальною ознакою періодичні видання виходили: 1944 р. у Києві, Харкові та Одесі; у 1945 р. — Львові, Ужгороді, Чернігові, Сталіному, Ворошиловграді, а починаючи з 1946 і до 1949 р. журнали стали виходити в усіх областях України (табл. 5).

Таблиця 4

Кількість журналів 1944—1949 рр. за видавництвами

Назва видавництва / рік	1944	1945	1946	1947	1948	1949
Видавництво Академії наук УРСР (К.)	4	3	16	25	30	27
Видавництво ЦК КП(б)У "Радянська Україна" (К.)	2	4	2	6	10	8
Державне видавництво сільськогосподарської літератури (Х.)	1	6	6	8	6	8
Державне медичне видавництво (Х.)	1	5	11	8	3	4
Видавництво Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (К.)	—	—	3	6	10	5

Таблиця 5

Кількість журналів за місцем видання

Місце видання / рік	1944		1945		1946		1947		1948		1949	
	назви	%	назви	%	назви	%	назви	%	назви	%	назви	%
Київ	10	62,5	24	45,28	47	46,53	66	46,81	82	41	74	41,57
Харків	5	31,25	12	22,6	20	19,8	34	24,1	38	19	30	16,85
Одеса	1	6,25	2	3,77	2	1,98	14	9,93	12	6	15	8,43
Львів	—	—	1	1,89	9	8,91	16	11,35	19	9,5	26	14,61
Ужгород	—	—	2	3,77	1	0,99	3	2,13	3	1,5	2	1,12
Чернігів	—	—	1	1,89	1	0,99	—	—	—	—	—	—
Сталіне	—	—	1	1,89	2	1,98	1	0,71	5	2,5	3	1,69
Полтава	—	—	—	—	1	0,99	—	—	—	—	1	0,56
Суми	—	—	—	—	1	0,99	—	—	—	—	—	—
Кривий Ріг	—	—	—	—	1	0,99	—	—	1	0,5	1	0,56
Макіївка	—	—	—	—	1	0,99	2	0,71	3	1,5	—	—
Житомир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,56
Ніжин	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,56
Біла Церква	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	1	0,56
Чернівці	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1,5	1	0,56
Ворошиловград	—	—	1	1,89	—	—	—	—	4	2%	3	1,69
Херсон	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,56
Дніпропетровськ	—	—	—	—	—	—	1	0,71	9	4,5	8	4,49
Краматорськ	—	—	—	—	1	0,99	1	0,71	1%	0,5	—	—
Умань	—	—	—	—	—	—	1	0,71	—	—	—	—
Запоріжжя	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—
Черкаси	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—
Кіровоград	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—
Вінниця	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—
Миколаїв	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—
Київ-Харків	—	—	5	9,43	12	11,88	—	—	5	2,5	6	3,37
Київ-Москва	—	—	1	1,89	—	—	1	0,71	—	—	1	0,56
Київ-Львів	—	—	—	—	1	0,99	—	—	2	1%	1	0,56
Харків-Москва	—	—	—	—	—	—	1	0,71	2	1%	1	0,56
Харків-Москва-Ленінград	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—

Продовження таблиці 5

Дніпропетровськ-Москва	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—
Львів-Москва	—	—	1	1,89	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Київ-Дніпропетровськ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,5	—	—
б/м	—	—	2	3,77	1	0,99	—	—	—	2	1	1	0,56

Журнальний фонд 1944—1949 рр. представлений у Державному архіві друку Книжкової палати України виданнями, які виходили з різною періодичністю, більшість — щомісячно, зокрема у 1944 р. — три, решта не містять інформації щодо періодичності. У 1945 р. вийшло вісім щомісячних журналів і один двомісячний; у 1946 р. — п'ятнадцять щомісячних видань і два — кварта-

льних; у 1947 р. — двадцять три щомісячні, один двомісячний і п'ять двотижневих; у 1948 р. — двадцять три щомісячних видання, сім двомісячних, двотижневих — чотири назви; у 1949 р. — двадцять два щомісячні, два двомісячні, три двотижневі і один щодакдний. Співвідношення кількості журналів 1944—1949 рр. за періодичністю подано у табл. 6.

Таблиця 6

Кількість журналів 1944—1949 рр. за періодичністю

Періодичність / рік	1944		1945		1946		1947		1948		1949		всього	
	назви	%	назви	%	назви	%	назви	%	назви	%	назви	%	назви	%
Щомісячні	3	18,75	8	15,09	15	14,85	23	22,77	23	11,5	22	12,36	94	95,32
Двомісячні	—	—	1	1,89	—	—	1	0,71	7	3,5	2	1,12	11	7,22
Двотижневі	—	—	—	—	—	—	5	3,55	4	2	3	1,68	12	7,23
Щодакдні	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,56	1	0,56
Виходить 4 рази на рік	—	—	—	—	2	1,98	—	—	—	—	—	—	2	1,98
Періодичність не зазначена	13	81,25	44	83,02	84	83,17	112	74,43	166	83	150	84,27	569	82,58

За результатами дослідження можна зробити висновки: журнальні видання 1944—1949 рр. зберігають цікавий джерелознавчий матеріал. Важливим тематичним напрямом періодики зазначеного періоду стало висвітлення суспільного, господарського і культурного життя України. Упродовж першого повоєнного п'ятиріччя видавнича справа на її території відновлювалась швидкими темпами. Хоча за обсягами довоєнного випуску кількісні показники ще не були досягнуті (за даними статистичного збірника "Преса Української РСР 1918—1985" кількість журналів, виданих у передвоєнному 1940 році, становила 251 назву (1562 друк. од.) [2]).

Для сучасних дослідників періодика 1944—1949 рр. є важливим комплексним історичним джерелом, яке заслуговує на окреме всебічне дослідження. Створена електронна база даних слугує для висвітлення й використання журнального фонду Державного архіву друку науковцями, викладачами, аспірантами, студентами вищих навчальних закладів, працівниками архівів, а результати дослідження надали нові уточнені кількісні показники щодо випуску періодичних видань зазначеного періоду.

Список використаної літератури

1. Книга и книжное дело в Украинской ССР : сб. док. и материалов, 1941—1984 / Акад. наук Укр. ССР, Центр. науч. б-ка, Кн. палата УССР им. И. Фёдорова. — К. : Наук. думка, 1986. — С. 69.
2. Преса Української РСР, 1918—1985 : стат. матеріали / Держ. ком. Укр. РСР у справах вид-в, поліграфії і кн. торгівлі, Кн. палата України ім. Івана Федорова. — Х. : Вид-во Кн. палати України, 1986. — С. 111.

В статье осуществлен анализ периодических и продолжающихся изданий (журналов) 1944 — 1949 гг. издания. Проанализирован выпуск журналов по количественным показателям, а также по тематике, языковым и территориальным признакам.

The paper deals with the analysis of periodicals issued in 1944—1949. Publishing of periodicals according to quantitative, subject, language and territorial characteristics is analyzed.

Надійшла в редакцію 8 листопада 2011 року